

en mei. Tot en met 2001 zijn er in totaal zo'n 60 gevallen vastgesteld, waarvan de meeste (19) afkomstig zijn uit Groot-Brittannië (www.wpbirds.com). Het aantal waarnemingen lijkt de laatste jaren iets toe te nemen: met name in het najaar worden regelmatig meerdere exemplaren gemeld (cf Dutch Birding WP reports). De vogel van de Eemshaven betrof de vijfde waarneming voor Nederland en de vroegste ooit. Eerdere waarnemingen van Izabeltapuit in Nederland vonden plaats op de Maasvlakte (21 oktober-8 november 1996), in IJmuiden (22-23 september 2000), op Schiermonnikoog (14-25 oktober 2000) en op Terschelling (18 november 2005) (van den Berg & Bosman 2001, van der Vliet et al 2006).

Literatuur

- Van den Berg, A.B. & C.A.W. Bosman 2001. *Zeldzame vogels van Nederland. Avifauna van Nederland 1. Tweede, herziene druk.* GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Corso, A., R. Lentile & C. Lapichino 1997. *Influx of Isabelline Wheatear in Sicily in spring 1996.* Dutch Birding 19: 187-189.

- Jonsson, L. 1994. *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. 2e druk.* Baarn.
- Mitchell, D. & S. Young 1997. *Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe.* London.
- Svensson L., P.J. Grant, K. Mullarney & D. Zetterström 2000. *ANWB Vogelgids van Europa.* Den Haag.
- van der Vliet, R.E., J. van der Laan, M. Berlijn & CDNA 2006. *Rare birds in the Netherlands in 2005.* Dutch Birding 28: 345-365.

Recensie

Marnix Jonker

Mark Constantine & The Sound Approach, THE SOUND APPROACH TO BIRDING (A GUIDE TO UNDERSTANDING BIRD SOUND), gepubliceerd door The Sound Approach, Poole, Dorset, Engeland, ISBN 978-90-810933-1-6.

Ongeveer een jaar geleden kwam the Sound Approach to Birding uit. Het boek is grotendeels geschreven door Mark Constantine, maar ook Arnoud van den Berg en Magnus Robb hebben hun steentje bijgedragen. Dit Engelstalige boek wordt vergezeld van twee

cd's die elk 99 opnamen bevatten. Het is in Engeland door British Birds, The British Trust For Ornithology en Birdwatch verkopen tot vogelboek van het jaar 2006. In dit boek wordt de lezer meegenomen in het leren luisteren en begrijpen van vogelgeluiden. Belangrijk onderdeel is het stap voor stap leren begrijpen en interpreteren van sonogrammen. Een sonogram is een grafische weergave van geluid, waarbij de frequentie van het geluid wordt uitgezet tegen de tijd. Tegenwoordig kan iedereen die een opnamerecorder, een microfoon en

een pc tot zijn beschikking heeft sonogrammen maken.

Een voor een worden de bijna 200 geluidsopnamen van de cd's behandeld, waarbij aan de lezer uitgelegd wordt hoe er naar bepaalde geluiden gekeken kan worden. Aspecten als toon, verandering in vergelijkbare noten, pauzes tussen strofen en timbre (geeft de structuur aan van het geluid: bijvoorbeeld schrill, nasaal) worden op een zodanige manier uitgelegd dat de lezer ook zelf leert begrijpen hoe dit er in een sonogram uitziet.

Door bijvoorbeeld het verschil tussen Fitis, Tjiftjaf, Siberische Tjiftjaf en Iberische Tjiftjaf visueel in een sonogram te zien en daarbij het geluid te horen, leert men heel gemakkelijk het verschil kennen in deze op het eerste gehoor vrij identieke geluiden. En bijvoorbeeld ook Duinpieper, Grote Pieper en Mongoolse Pieper en Europese, Amerikaanse en Aziatische Goudplevier zijn op geluid redelijk tot goed uit elkaar te houden. Op sonogram zijn ze zelfs helemaal gemakkelijk te onderscheiden. Puur op verenkleed kan dit soms wel eens heel lastig zijn. Door de verschillende ontwikkelingsstadia te bespreken van roep, het leren zingen tot subsong en volledige zang is het mogelijk om een vogel op leeftijd te brengen. Ook wordt er stilgestaan bij dialecten van vogels, bij hybriden en mengzangers. Verder is vogelgeluid vaak een eerste aanwijzing dat er mogelijk wel behoorlijke (genetische) verschillen kunnen zitten tussen onder-

soorten. Zo zit er flink wat verschil tussen de Europese Vink en de twee ondersoorten die in Noordwest-Afrika voorkomen. Mogelijk dat op basis van verschil in geluid, verenkleed en verspreidingsgebied hier wel eens van aparte soorten gesproken kan gaan worden. Hetzelfde geldt in zekere mate ook voor Kruisbekken. In Noord-Amerika was eind jaren tachtig al bekend dat er meerdere populaties Kruisbekken zijn die sterk verschilden in vluchtroep, alarmroep en de geluiden die gemaakt worden als de vogels opgewonden zijn (excitement calls), bijvoorbeeld bij het ontdekken van een boom vol met kegels. In verenkleed waren deze Kruisbekken nagenoeg gelijk, afgezien van enkele marginale verschillen in met name snavellengte. In Noord-Amerika wordt gesproken van mogelijk negen verschillende soorten Kruisbekken. Magnus Robb ontdekte eind jaren negentig dat dit ook het geval lijkt te zijn in Europa, waarbij hij ongeveer zeven vormen van Kruisbekken vond die allen verschillen in roep.

Al met al is *The Sound Approach to Birding* een boek dat een behoorlijke eyeopener is wat betreft de mogelijkheden die vogelgeluiden hebben. Zowel de beginner als de gevorderde vogelaar kan heel veel aan dit boek hebben. Het is geen boek om even in een avondje of twee door te nemen, maar door af en toe een hoofdstuk te lezen is er goed door te komen. Na het lezen van dit boek luister je met heel andere oren naar de roepjes en zang die je in het veld tegen komt. Waarschijnlijk staan we aan het begin van een nieuwe revolutie, waarbij geluiden en sonogrammen een steeds belangrijkere rol gaan spelen in het herkennen en determineren van soorten. *The Sound Approach to Birding* is het handboek dat in de kast hoort te staan, wil je deze revolutie een beetje bijhouden en begrijpen.

